

OD INTUITIVNE IN IZKUSTVENE DO Z DOKAZI PODPRTE PRAKSE BABIŠTVA

FROM INTUITION AND EXPERIENCE TO EVIDENCE BASED PRACTICE OF MIDWIFERY

Od nekdam me je pritegnil vonj po knjigah, tako tistih sveže tiskanih, zavitih v celofan kot tudi tistih starejših z vonjem po desetletnem prahu, orumenelim papirjem, strganimi platnicami ali manjkajočimi stranmi. Takšno prisposodbo sedanjosti in preteklosti nosita današnji Obzornik zdravstvene nege in nekdanji Babiški vestnik, glasilo babiškega društva. Danes živimo v obdobju vse večjega elektronskega razcveta in tudi na ožjem strokovnem področju si pisanja strokovnih prispevkov ne znamo več predstavljati brez e-dostopov, e-knjžnic in e-revij. Vem, preveč e-jev tudi zame, ki v roke še vedno raje vzamem tiskano knjigo kot bralnik knjig. Nekoč je bilo seveda drugače, Babiški vestnik je predstavljal edino vez med teorijo in prakso.

Povabilo k pisanju uvodnika za to številko Obzornika zdravstvene nege je bilo zame prav simbolično, saj je celotna številka namenjena strokovnemu področju babištva. Takoj sem se spomnila, da so babice svoj lasten strokovni časopis že imele. Leta 1920 je bilo v Ljubljani ustanovljeno Društvo diplomiranih babic, ki je imelo pomembno vlogo pri krepitvi tradicije babiškega poklica in stanovskem povezovanju; od leta 1925 je delovalo pod imenom Slovensko babiško društvo. Strokovno glasilo društva z imenom Babiški vestnik so izdajali od leta 1929 pa vse do leta 1969. Ena izmed pomembnih nalog društva je bila skrb za strokovno izpopolnjevanje, proučevanje strokovnih problemov in dajanje rešitev. Tako preprosto zvenijo te njihove besede, in roko na srce, takšen je cilj tudi te številke, toda današnje besede so bolj zapletene, bolj strokovne in temeljijo predvsem na (lastnih ali tujih) strokovnih dokazih.

Naše predhodnice so svoj namen z Babiškim vestnikom tudi dosegle. V njem so izhajali strokovni prispevki babic in porodničarjev, ki so članice tako seznanjali z novostmi v razvoju babištva, ginekologije in porodništva. Če odprem zbirko Babiškega vestnika iz leta 1937, so v njem tudi zgodbe s terena: žalostne, ko ni bilo moč pomagati ženski in novorojenčku, in take vesele, z dobrim razpletom po zaslugi ustrezne strokovne pomoči. Upam, da bomo s to številko strokovnega časopisa dosegli isti namen kot naše predhodnice.

Zgodovinsko se je babištvo razvilo iz pomoči žensk ženskam, ki so sprva delovale intuitivno. Po svoji vesti, izkustvih in najboljših močeh so pomagale ženskam med porodom in po njem. Z ustanovitvijo babiške šole, ene prve strokovnih šol v 18. stoletju, se je na naših tleh babištvo razvilo v poklic, pomemben za zdravje

žensk, otrok in družin. V prihodnosti pričakujemo razvoj babištva v neodvisno profesijo. Odgovornost za izobraževanje novih generacij babic nosimo vsi – izobraževalne institucije in klinični mentorji v zdravstvenih ustanovah.

Potrebe po lastnem znanstvenoraziskovalnem delu na področju babištva so velike na vseh nivojih zdravstvenega varstva, kjer babice delujejo. Še večja je potreba po prenosu teh novih dognanj v vsakdanjo prakso, kar je včasih še težje izvesti. Tako bi bilo smiselno izvajati študije v kliničnih okoljih, kjer bi bili nosilci raziskave (vsaj delno) neposredno vključeni v klinično prakso. Mladih babic z dodatnimi znanji, ki bi jim dodaten izziv pomenil veliko, je vsako leto več. Toda poudarila bi, da je karierni in strokovni razvoj babic v Sloveniji omejen; Ministrstvo za zdravje je v letu 2010 zavrnilo pobudo po uvedbi evropskega magistrskega študija babištva pri nas. Tuje univerze so za marsikatero babico še vedno edina možnost podiplomskega študija na lastnem strokovnem področju.

Pomemben delež pri strokovnem napredku predstavlja vseživljenjsko učenje. Znanje je temeljna vrednota za doseganje ciljev in strokovni napredek v babištvu. Velja, kar smo pri Zbornici – Zvezi (Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije) zapisali v predstavitvi Podobe medicinske sestre, babice in tehnika zdravstvene nege, da »babica izvaja babiško nego ženske z upoštevanjem veljavnih strokovnih načel, smernic in standardov ter tako zagotavlja najvišjo možno raven varnosti in kakovosti v babištvu«. V mnogih kliničnih okoljih so sicer pripravili strokovna navodila, toda enotnih nacionalnih strokovnih smernic (protokolov) na področju babištva v slovenskem prostoru na žalost nimamo. Tako smo se za začetek lotili priprave dveh strokovnih smernic: zdrava nosečnica in spremljanje normalnega poroda – za področji, kjer je babica s svojim strokovnim znanjem in kompetencami priznana kot avtonomna strokovnjakinja. Pri Zbornici – Zvezi smo že imenovali skupino za pripravo zakona s področja zdravstvene in babiške nege. Z ureditvijo zakonskih aktov bodo rešene sistemske nepravilnosti, ki smo jim priča v današnjem zdravstvenem varstvu žensk in ki babicam onemogočajo avtonomno delovanje.

Še nekaj besed o 5. maju, mednarodnem dnevu babic, ki bo vse do leta 2015 potekal pod motom Svet potrebuje babice bolj kot kadarkoli. Tradicionalno smo se

srečali na Šmarni gori. Petkilometrski pohod na Šmarno goro je bil globalni dogodek, ki simbolno izkazuje skrb babic za dosego petega milenijskega razvojnega cilja – izboljšati zdravje mater. Mednarodna zveza babic je s to skupno akcijo babice pozvala k izboljševanju zdravja mater in novorojenčkov v svojih skupnostih in v oddaljenih državah. Skupaj smo tako prehodili na

tisoče kilometrov, kot bi obkrožili svet, in s tem izkazali našo zavezanost materam in novorojenčkom sveta. Želimo, da bi bile vse matere in njihovi otroci deležni vseh storitev, ki jih potrebujejo. Kodeks etike za babice Slovenije, ki smo ga slavnostno razglasili prav ob tem prazniku, naj bo babicam vodilo pri oblikovanju etične države pri vsakdanjem delu.

Anita Prelec, dipl. m. s., spec. por. zdr. nege

*Predsednica Sekcije medicinskih sester in babic pri Zbornici – Zvezi
e-naslov: preleca@gmail.com*